

Social ekonomi

En studie av hur mindre fotbollsföreningar påverkas av
förändrade förutsättningar i samhället

Examensarbete inom ämnet Företagsekonomi
C-uppsats 15hp
Vt 2008

Stefan Carlsson

Handledare: Marianne Kullenwall
Examinator: Desalegn Abraha Gebrekidan

Social ekonomi – en studie av hur mindre fotbollsföreningar påverkas av förändrade förutsättningar i samhället.

Examensrapport inlämnad av Stefan Carlsson till Högskolan i Skövde, för kandidatexamen (BSC) vid institutionen för Teknik och Samhälle:

080512

Härmed intygas att allt material i denna rapport, vilket inte är mitt, har blivit tydligt identifierat och att inget material är inkluderat som tidigare använts för erhållande av annan examen.

Signerat: _____

Summary

Social economy – a study of how smaller football clubs are affected by changing conditions in society.

The social economy involves all types of organisations that are not run with financial interests and where the staffs are voluntary.

This study puts the focus on how the economical work in smaller football clubs is affected by changing conditions in society.

The research that has been carried out is qualitative and been done with the help of interviews via telephone and face to face. The criteria that have been used by my choice are that the respondents must be members of a board committee and work as cashier or president.

The football clubs that I interviewed were Karlsborgs BK, Töreboda IK, Tibro AIK FK and TG&IF in Tidaholm. The research involved six interviews two of which were in Töreboda, two in Tidaholm, one in Tibro and one in Karlsborg.

The study shows that:

- * The people of the clubs I've interviewed have been very positive to their activity and trying to look for a bright future. But they see darkened days ahead of them if they can't manage to recruit younger people to work active for the club.

- * There is a lack of knowledge in the club today, which might be one explanation that many don't feel like taking on many committee duties and especially not as a cashier or president.

- * If these volunteer clubs would be forced to self finance in the future it would be devastating for their activity. It is already hard to finance the economy despite getting help from council and government.

- * It often requires incomes from two parts in order to get the activity working and developed properly. Partly from own activity and partly from contributions made from the council, government and other organisations.

Sammanfattning

Med den sociala ekonomin menas alla typer av organisationer som inte drivs med vinstintresse och där arbetskraften ställer upp frivilligt. Den här studien har sin fokus på hur det ekonomiska arbetet i mindre fotbollsföreningar påverkas av förändrade förutsättningar i samhället.

Undersökningen som genomförts är kvalitativ och gjordes med hjälp av intervjuer per telefon och ansikte mot ansikte. Kriterier som använts vid mitt urval är att respondenterna måste vara med i en styrelse och där som kassör eller ordförande.

De intervjuade fotbollsföreningarna har varit Karlsborgs BK, Töreboda IK, Tibro AIK FK och TG&IF i Tidaholm. Undersökningen omfattar sex stycken intervjuer varav två i Töreboda, två i Tidaholm, en intervju i Tibro och en i Karlsborg.

Vid studien har framkommit att:

- * De föreningsmänniskor jag intervjuat har varit mycket positiva till sin verksamhet och försöker se ljust på framtiden. Men de ser en dyster bild framför sig om de inte kan engagera yngre medlemmar att arbeta aktivt i föreningen.
- * Det finns sämre kunskaper i föreningskunskap idag, vilket kan vara en förklaring till att många inte vill ta på sig ett styrelseuppdrag och då speciellt som kassör eller ordförande.
- * Om de ideella föreningarna i framtiden skulle tvingas vara självfinansierade skulle det innebära katastrof för verksamheten. Det är redan idag svårt att finansiera ekonomin trots kommunala och statliga bidrag.
- * Det krävs ofta intäkter från två håll för att verksamheten ska fungera och utvecklas. Dels intäkter från egen verksamhet och dels bidrag från kommun, stat eller andra organisationer.

Innehåll

1	Inledning.....	6
1.1	Bakgrund	6
1.2	Problemformulering	8
1.3	Syfte	8
2	Metod	9
2.1	Val av undersökningsmetod	9
2.2	Intervju som undersökningsmetod	9
2.3	Motivering till val av intervjufrågor.....	10
2.4	Val av föreningar.....	10
2.5	Bearbetning av primär- och sekundärdata.....	10
2.6	Källkritik	11
3	Teoretisk referensram.....	12
3.1	Föreningsekonomi	12
3.2	Kassörens ansvarsområde.....	15
3.3	Föreningens juridik	15
3.4	Skatteregler.....	16
3.5	Den sociala ekonomins förändrade förutsättningar.....	17
4	Empiri.....	20
4.1	Karlsborgs BK.....	20
4.2	Töreboda IK	23
4.3	Tibro AIK FK.....	26
4.4	Tidaholms G&IF	29
5	Analys.....	33
5.1	Intäkter	33
5.2	Kostnader	34
5.3	Ekonomiska problem.....	35
5.4	Kassörens ansvarsområde.....	36
5.5	Den sociala ekonomins förändrade förutsättningar.....	37
6	Slutsatser	40
6.1	Egna reflektioner	41
6.2	Förslag till vidare studier.....	41
6.3	Tack.....	42
	Källförteckning.....	43
	Bilaga 1 Intervjufrågor	45

1 Inledning

Det här kapitlet ger en bakgrund till mitt ämnesval och resulterar i en problemformulering samt det syfte som jag ämnar besvara i uppsatsen.

1.1 Bakgrund

Föreningslivet är unikt. En förening kan beskrivas som en grupp av människor som tillsammans gör något under reglerade former. Föreningslivet är en del av vår kulturella särart och denna tradition har också varit avgörande för vår demokratiska samhällsbyggnad.

Föreningslivet utvecklas mer än någonsin. Från att ha handlat om klassiska folkrörelser som nykterhetsloger, arbetarföreningar och bildningsorganisationer så har det idag växt ut till ett brett spektrum av olika former för samvaro mellan människor med liknande intressen.¹

Föreningslivet eller som det också kallas, den sociala ekonomin, omsätter i Sverige idag minst 140 miljarder kronor om året. Omkring tre miljoner människor i Sverige utför arbete i ideella föreningar. Social ekonomi blev 1989 en officiell benämning inom EU på ”organiserade verksamheter som huvudsakligen har samhällseliga ändamål, bygger på demokratiska värderingar och är organisatoriskt fristående från den offentliga sektorn”. Verksamheter inom den sociala ekonomin har samhällsnytta eller medlemsnytta som främsta drivkraft – inte rena vinstintressen.²

Social ekonomi består av ett trepartsförhållande mellan ideell, offentlig och privat sektor. Den ideella sektorn motsvaras av de miljoner arbetstimmar som medlemmar i föreningar lägger ner på sin fritid. Den offentliga sektorn deltar genom de stöd och bidrag som stat och kommun delar ut till föreningar bland annat som lokalt aktivitetsstöd och lokalstöd. Den privata sektorn är de affärsverksamheter som föreningar driver för att täcka sina kostnader, till exempel loppmarknader, möbelauktioner, kaféer, legojobb, bad- och idrottsanläggningar. Att få in medel utöver det offentliga stödet är ofta en förutsättning för att hålla kvalitet på verksamheten.³

Kulturdepartementet har i en rapport pekat på den sociala ekonomins betydelse för välfärd, tillväxt och demokrati. Man ser att den ideella sektorn skapar arbetstillfällen för människor som annars skulle stå utanför arbetsmarknaden.

Under de ”goda åren” i Sveriges historia levde ideella föreningar under acceptabla ekonomiska villkor. Medlemmarna fick ställa upp med ideellt arbete medan kommuner betalade anläggningar och lokaler samt gav ibland stöd till speciella ändamål. Nu har klimatet för föreningslivet hårdnat i takt med att kommuner skär ner på sin egen verksamhet. Stödet till föreningar och kultur är bland det första en fattig kommun drar in på. Verksamheter som inte är obligatoriska att finansiera men som ger mycket tillbaka till medborgarna.

---

¹ Kurtson S ”Sök projektpengar” (2001) sid. inledning

² Kurtson S ”Sök projektpengar” (2001) sid. 6-7

³ Ibid

Samtidigt som kommuner drar in på medel öppnas nya finansieringsmöjligheter genom EU, staten och privata fonder. Skillnaden har blivit att det finns mer pengar tillgängligt centralt, genom exempelvis EU-medel, men mindre lokalt. En ytterligare skillnad är att det krävs mer arbete att söka medel från centralt håll. Dels konkurrerar varje förening med betydligt fler föreningar, dels har föreningarna inte det kontaktnät som de har lokalt och måste därför marknadsföra sig och sin verksamhet på ett annat sätt.

Trots detta delas det ut miljontals kronor från olika fonder varje år till helt vanliga föreningar.⁴

Av ordet ideell kan man tro att verksamheten måste bedrivas ideellt i ordets betydelse *idealistiskt*, dvs. med ett högtstående syfte. Så är det dock inte. En ideell förening kan bedriva helt kommersiell näringsverksamhet, ha avlönad personal eller ha till syfte att syssla med något.⁵

Den sociala ekonomin innefattar således alla typer av organisationer som inte drivs med vinstintresse och där arbetskraften ställer upp frivilligt.

Följande citat sammanfattar begreppet social ekonomi på ett tydligt sätt:

”Med social ekonomi avses organiserade verksamheter som primärt har samhällliga ändamål, bygger på demokratiska värderingar och är organisatoriskt fristående från den offentliga sektorn. Dessa sociala och ekonomiska verksamheter bedrivs huvudsakligen i föreningar, kooperativ, stiftelser eller liknande sammanslutningar. Verksamheter inom den sociala ekonomin har allmännyttan eller medlemsnytta, inte vinstintresse, som främsta drivkraft.”(Regeringskansliet, 1999).

Jag har egen erfarenhet av styrelsearbete i en ideell förening som suppleant i Suntaks Sockenstugeförening. I denna förening är också min pappa kassör och i och med detta har jag fått god insyn i föreningens ekonomi. För att se hur en annan typ av ideell förening sköter sin ekonomi kommer min uppsats att handla om fotbollsföreningar. Jag har valt detta område eftersom jag har ett intresse för denna sport.

Fotbollen står för ungefär en tredjedel av den samlade svenska idrottsrörelsens aktiviteter. Det finns idag cirka en miljon medlemmar av vilka cirka 500 000 är aktiva spelare.

Svensk fotboll omsätter 2,2 miljarder kronor per år.⁶

---

⁴ Kurtson S ”Sök projekt pengar” (2001) sid. 6-7

⁵ Lundén B och Lindblad J ”Ideella föreningar: skatt, ekonomi, juridik” (2006) sid. 9

⁶ Persson F ”Kartläggning av svensk fotboll” Svenska Dagbladet, 070626 sid. 27

1.2   *Problemformulering*

Jag har kommit fram till följande problemställning som jag vill undersöka:

- *   Hur påverkas det ekonomiska arbetet i fyra mindre fotbollsföreningar av förändrade förutsättningar i samhället?

1.3   *Syfte*

Mitt syfte med uppsatsen är att:

- *   Beskriva hur förändrade förutsättningar i samhället har påverkat föreningarnas ekonomiska arbete.

2 Metod

Metodkapitlet beskriver hur studien genomförts. I kapitlet tar jag upp min insamlingsmetod, val av respondenter, motivering till intervjufrågor och källkritik.

2.1 Val av undersökningsmetod

Det finns två metoder att tillgå när en undersökning skall genomföras. De är antingen kvantitativ eller kvalitativ. För att göra skillnaden mellan kvantitativ och kvalitativ data tydlig har jag valt att se på definitionen för dessa båda. Kvalitativ data beskrivs i ord medan kvantitativ data beskrivs med hjälp av siffror.

Kvalitativ metod har varit lämplig att använda för min studie eftersom studien syftar till att beskriva och analysera intäkter, kostnader, ekonomiska problem och kassörens ansvarsområde samt hur förändrade förutsättningar i samhället har förändrat det ekonomiska arbetet i fyra mindre fotbollsföreningar. Genom att tolka och förstå hur de olika fotbollsföreningarna hanterar sitt ekonomiska arbete och hur de upplever sin situation i dagens samhälle har det bidragit till att besvara uppsatsens syfte.

2.2 Intervju som undersökningsmetod

I den här studien har intervjuer genomförts och samma frågeställning har ställts till samtliga föreningar. Jag har använt mig av telefonintervjuer när jag har haft kontakt med Töreboda IK, Tibro AIK FK och Karlsborgs BK. Intervjutillfället med Tidaholms G&IF har skett ansikte-mot-ansikte. Jag har valt telefonintervjuer med tre av föreningarna för att det innebär tidsbesparing både för mig och för den jag skall intervjuas samt för att det är ett miljövänligt alternativ. Eftersom jag bor i Tidaholms kommun kändes det naturligt att träffas ansikte-mot-ansikte vid intervjun med Tidaholms G&IF.

I Tibro AIK FK ville inte kassören ställa upp på någon intervju eftersom han var nyvald och ansåg sig ha för dåliga kunskaper om föreningens verksamhet. Därför hänvisades jag till den f.d. kassören som hade lång erfarenhet inom föreningen.

Tre av föreningarna som intervjuats har inte fått sina frågor i förväg eftersom de inte ville det. Tidaholms G&IF ville ha frågorna i förväg för att de i lugn och ro skulle kunna läsa igenom frågeställningarna samt ta reda på fakta runt dessa, innan jag tog kontakt för intervju. De föreningar som inte fått frågor i förväg har jag haft kontakt med flera gånger per telefon så inga missförstånd uppstått och det ger också större trovärdighet i det material som ligger till grund för uppsatsen.

2.3 Motivering till val av intervjufrågor

Jag har arbetat fram ett antal frågor utifrån min egen erfarenhet av föreningslivet inom bygde- och hembygdsrörelsen samt de böcker som ligger till grund för den teoretiska referensramen i uppsatsen. Jag har valt fem huvudområden för mina frågor intäkter, kostnader, ekonomiska problem och kassörens ansvarsområde samt hur förändrade förutsättningar i samhället har förändrat föreningarnas ekonomiska arbete. För att förhoppningsvis få fram ytterligare svar har jag ställt ett antal frågor inom varje huvudområde, se bilaga 1. Eftersom studien belyser ämnet ekonomi har den naturliga kontakten med föreningen varit kassör eller ordförande i varje förening.

2.4 Val av föreningar

I Tidaholm valde jag att kontakta den förening som jag själv har spelat fotboll i när jag var liten, nämligen Tidaholms G&IF. Föreningens kontaktperson kände jag till sedan tidigare vilket var en fördel för uppsatsen. För att inte enbart fokusera på fotbollsföreningen i Tidaholm har jag även valt tre andra föreningar i Töreboda, Tibro och Karlsborg. Motiveringen till att jag valde dessa är att de storleksmässigt kan jämföras med Tidaholm.

Tre av föreningarna har samma förutsättningar genom att de hyr sina anläggningar av kommunen. Tidaholms G&IF driver sin egen anläggning. Detta kan bidra till att uppsatsen också kan belysa skillnaden mellan att hyra och äga sin anläggning.

För att hitta en fotbollsförening i Töreboda, Tibro och Karlsborg har jag använt mig av föreningsregistret på Riksidrottsförbundets hemsida/www.rf.se. Via detta register fick jag fram en kontaktperson för respektive förening. De fotbollsföreningar jag har valt är Töreboda IK, Tibro AIK FK och Karlsborgs BK.

2.5 Bearbetning av primär- och sekundärdata

I den här studien har jag använt mig av både primär- och sekundärdata. Primärdata är den information som har samlats in i samband med de intervjuer som genomförts. Sekundärdata består av information som är insamlad vid ett tidigare skede.

Sekundärdata som har använts består av böcker, artiklar samt hemsidor som berör detta ämne. Jag har sökt litteratur om ideella föreningar och föreningsekonomi på två olika sätt. Dels har jag lånat böcker på Högskolebiblioteket i Skövde, Skövde Stadsbibliotek, Tidaholms Stadsbibliotek och dels via Internet.

För att ta reda på vilka olika typer av bidrag som föreningarna kan söka och vilka kriterier som krävs för dessa har jag använt mig av information som finns på hemsidor från kultur- och fritidsförvaltningen i Tibro, Karlsborg och Töreboda samt informationsmaterial från Kultur- och fritidsnämnden i Tidaholm.

2.6 Källkritik

För att informationen i denna uppsats skall vara så trovärdig som möjligt har jag använt mig av litteratur som i huvudsak är skriven från 2001 och framåt. De böcker som använts har skrivits av författare som är yrkesverksamma och pålitliga och innehåller mycket fakta som har legat till grund för de flesta frågeställningar och diskussioner som förts under intervjutillfällena.

De Internetkällor och det skrivna materialet om bidrag som jag använt mig av är också tillförlitliga eftersom föreningsguiden/hemsidor i varje kommun uppdateras kontinuerligt.

3 Teoretisk referensram

I detta avsnitt presenterar jag vilka intäkter och kostnader en förening kan ha samt kassörens ansvarsområde, föreningsjuridik och skatteregler. Jag belyser också skillnaden mellan en ekonomisk- och en ideell förening samt den sociala ekonomins förändrade förutsättningar.

3.1 Föreningsekonomi

Föreningen och ekonomin

Ekonomin kan ofta vara ett bekymmer för en förening. Det är först när en verksamhet drar igång på allvar som de engagerade medlemmarna märker vilka kostnader som uppkommer.

I en ideell förening kostar medlemmar och styrelseledamöter oftast inget. Allt arbete är obetalt därför att det finns ett intresse och ett engagemang i frågan. Idrottsrörelsen skulle vara mycket mindre om inte mycket ideellt arbete lagts ner under många år.

Det är viktigt att kassören i en förening har en bra kontroll på och att redovisningen av föreningens pengar sker på ett korrekt sätt. En ideell förening är inte en affärsdrivande verksamhet och bör inte gå med vinst men heller inte med förlust, det mest optimala är om det blir ett nollresultat. Det bästa är om föreningen kan klara ekonomin på egna medel samt bidrag från kommun eller staten. *Låna pengar skall man vara försiktig med.*⁷

Föreningens intäkter och kostnader

Föreningens intäkter

Medlemsavgifter
Samarbete mellan olika studieförbund
Reklam och sponsring
Samarbete mellan olika föreningar
Bidrag från kommunen, staten och EU
Fonder
Lotterier och bingo
Räntor
Övriga intäkter

Föreningens kostnader

Möten
Porto/telefon
Hyra
Studier/studieresor
Löner/arvode
Övriga kostnader

Här nedan kommer några intäkter och kostnader att kommenteras som jag vill lyfta fram som viktiga.

Medlemsavgifter

Medlemsavgifter är den viktigaste inkomstkällan för de flesta föreningar. Det är givet att medlemsavgifter och medlemsvärning hör till en förenings centrala uppgifter. Beloppet har tenderat att öka de senaste åren på grund av ökade kostnader och högre krav på föreningarna. I allmänhet är avgifterna dock låga i förhållande till de aktiviteter som erbjuds.

De flesta föreningar har valt att ta ut en avgift från varje medlem eller familj. Avgiften får inte vara för hög, så att den blir ett hinder för intresserade att delta. En del föreningar har också

⁷ Bergqvist U "Första föreningsboken" (2005) sid. 55

stödmedlemmar som stödjer föreningens verksamhet men är inte aktiva. Stödmedlemmarnas avgift kan vara något lägre än för aktiva medlemmar.⁸

Studieförbund

Många föreningar samarbetar med studieförbund för att bedriva utbildningsverksamhet samt få del av statsbidrag som tilldelas studieförbunden. Studieförbunden är rikstäckande organisationer, som har lokalavdelningar på många orter. SISU idrottsutbildarna, Sensus, Studieförbundet Vuxenskolan och Studieförbundet är några studieförbund som går att samarbeta med.⁹

Samarbete mellan föreningar

Föreningar kan samarbeta kring ett ämne eller en aktivitet för att hjälpas åt med arbetet och dela på kostnaderna.¹⁰

Bidrag till föreningar från kommunen, staten och EU

Det är vanligt att kommuner ger bidrag till föreningars verksamhet. Anledningen till det är att många politiker tycker det är bra med ett aktivt föreningsliv. Storleken på bidraget varierar från kommun till kommun beroende på hur rik eller fattig kommunen är. Antalet föreningar i en kommun har också betydelse för hur mycket varje förening får.¹¹

Både staten och kommunerna ger bidrag till ungdomsverksamhet i åldrarna 7-20 år. En förutsättning för att få bidrag är att föreningen är ansluten till Riksidrottsförbundet som sköter fördelningen av de statliga bidragen. Föreningarna ansöker om bidrag två gånger per år både till staten och till kommunen. Kommunerna ger också anläggningsbidrag till föreningar som har egna idrottsanläggningar.¹²

EU har också blivit en möjlig bidragsgivare på senare år. EU ger ofta bidrag till bestämda projekt som ska genomföras under en viss tid.¹³

Fonder

Det finns många olika fonder i Sverige. De har ofta uppstått genom privata donationer där det finns möjlighet för föreningar att söka pengar. Varje fond delar ut pengar till ett visst ändamål. Ibland annonserar fonder efter sökande till bidrag, eftersom många fonder är okända. En känd fond är Allmänna Arvsfonden som ger pengar till nyskapande ungdomsprojekt.¹⁴

Sponsring och reklam

Ett annat sätt för föreningar att få intäkter är sponsring. Det blir allt vanligare att företag sponsrar föreningar, i synnerhet idrotts- och kultursponsring. Sponsring innebär att ett företag betalar pengar till föreningen och får något i utbyte. Om det är en idrottsförening kan företaget exempelvis ha reklam på matchtröjor och sätta upp reklamskyltar på idrottsplatsen.¹⁵

---

⁸ Bergqvist U "Första föreningsboken" (2005) sid. 55

⁹ Ibid

¹⁰ Ibid

¹¹ Bergqvist U "Första föreningsboken" (2005) sid. 55

¹² Ståhlberg U "Att söka bidrag till en förening" (2006) sid. 23

¹³ Ibid

¹⁴ Bergqvist U "Första föreningsboken" (2005) sid. 55

¹⁵ Eriksson J och Svensson U "Idrottsföreningar" (2002) sid. 172-174

Lotterier och bingo

En förening kan tjäna mycket pengar på lotterier, men det krävs ofta tillstånd för att få sälja lotterier. Försäljning av bingoletter är också ett sätt att tjäna pengar till föreningen.¹⁶

Övriga intäkter

Genom att anordna egna aktiviteter kan föreningen få in intäkter. Det kan vara uthyrning av föreningens egna lokaler, tipspromenader, auktioner och kaffeservering, men även större evenemang som midsommarfiranden och andra fester. Föreningen kan erbjuda sig att utföra arbete åt andra som t ex pappersinsamling, plantering av trädplanter och inventering av varor. Medlemmarna arbetar utan lön och betalningen tillfaller föreningen.¹⁷

Övriga kostnader

Kan vara försäkringar, skatter, information och underhåll av inventarier.¹⁸

Föreningsbidrag

Här nedan presenterar jag föreningsbidragen som kan sökas av de föreningar jag intervjuat.

Karlsborgs kommun

Idrottsföreningar i Karlsborgs kommun kan ansöka om bidrag från kultur- och fritidsförvaltningen. Bidrag kan sökas för: aktiviteter samt anläggnings- och lokalkostnader.¹⁹

Töreboda kommun

I Töreboda kommun söker idrottsföreningar också bidrag från kultur- och fritidsförvaltningen. Bidrag kan sökas för: verksamhet, medlemmar, ledarutbildning, insatser för integration, statsbidrag och övriga bidrag som t.ex. skötsel.²⁰

Tibro kommun

Även i Tibro kommun gäller att idrottsföreningar söker bidrag från kultur- och fritidsförvaltningen. Bidrag kan sökas för hyra, anläggningar, drift, aktiviteter, ledarutbildning, startbidrag, projektbidrag samt för särskild kulturverksamhet.²¹

Tidaholms kommun

I Tidaholms kommun söker idrottsföreningar bidrag från kultur- och fritidsförvaltningen. Bidrag kan sökas för: verksamhetsbidrag till ungdomsverksamhet, anläggningsbidrag till föreningsägd fotbollsanläggning/fritidsanläggning, kulturbidrag, kultur-idrottsföreningsledarstipendier och startbidrag innan en verksamhet påbörjas.²²

---

¹⁶ Eriksson J och Svensson U "Idrottsföreningar" (2002) sid. 160-161

¹⁷ Ibid

¹⁸ Olander H "Stora föreningshandboken" (1999) sid. 99

¹⁹ www.karlsborg.se (hämtad 080421)

²⁰ www.toreboda.se (hämtad 080421)

²¹ www.tibro.se (hämtad 080421)

²² Hvarfner E och Wallgren L "Föreningsguiden Tidaholms kommun" (2007)

3.2 **Kassörens ansvarsområde**

Kassörsposten är den mest krävande posten. Kassören har också tillsammans med ordföranden något större ansvar för att skatter och avgifter betalas in. En kassör har stort ansvar när det gäller att bland annat informera om kommande likviditetskriser mm till övriga i styrelsen.²³

Den som väljs till kassör ska:

- kontrollera att medlemsavgiften har betalats in
- ansvara för bidragsansökningar till stat och kommun
- sköta föreningens bokföring
- göra deklaration och se till att föreningens eventuella skatter och avgifter betalas
- kontrollera att föreningens egendom är rätt försäkrad
- delta i styrelsens arbete och informera om föreningens ekonomi.²⁴

3.3 **Föreningens juridik**

Det finns olika slags föreningar. De vanligaste formerna är ekonomiska föreningar och ideella föreningar. *Ekonomiska föreningar* som – emellanåt kallas kooperativa föreningar - kännetecknas av att de i regel själva eller genom helägda dotterbolag bedriver ekonomisk verksamhet i syfte att främja sina medlemmars ekonomiska intressen. Med kooperativ menas att dess medlemmar skall kunna delta i verksamheten som konsumenter, producenter, med egen arbetsinsats eller på liknande sätt.

De *ideella föreningarna* kännetecknas av att de inte kombinerar ekonomisk verksamhet med syfte att främja medlemmarnas ekonomiska intresse.²⁵

Ideella föreningar har ingen central civilrättslig lagstiftning. Många ideella föreningar vill inte ha en central lag som styr deras verksamhet och denna åsikt har också fått starkt stöd i Sveriges riksdag. Ideella föreningar omfattar alltifrån fackliga organisationer till små sällskapsföreningar med endast några få medlemmar.²⁶

Det finns *tre typer av ideella föreningar* och **idrottsföreningar** tillhör *kategori två* och det innebär att de främjar ideella intressen genom icke ekonomisk verksamhet. Till *kategori ett* tillhör de föreningar som främjar medlemmarnas ekonomiska intressen utan att bedriva ekonomisk verksamhet. Ett exempel är fackföreningar.

Till *kategori tre* tillhör föreningar som främjar det ideella syftet genom ekonomisk verksamhet dit hör exempelvis hemslöjdsföreningar.²⁷

---

²³ Lundén B och Lindblad J ”Ideella föreningar: skatt, ekonomi, juridik” (2006) sid. 88-89

²⁴ Ibid

²⁵ Hemström C ”Bolag, föreningar, stiftelser – en introduktion” (2005) sid. 97-108

²⁶ Ibid

²⁷ Ibid

För att en ideell förening ska betraktas som juridisk person ska föreningen ha antagit stadgar och valt styrelse. Det innebär att föreningen kan förvärva rättigheter och ikläda sig skyldigheter. I stadgarna ska det framgå vilket syfte föreningen ska arbeta emot.²⁸

3.4 Skatteregler

Det finns ytterligare ett sätt att dela in ideella föreningar på. Allmännyttiga ideella föreningar, dessa har alltid ett högtstående syfte och är därför skattemässigt gynnade. Exempel på *oftast* allmännyttiga är idrottsföreningar och idrottsförbund, frikyrkor och andra trossamfund, studieförbund och politiska föreningar. *Sällan* allmännyttiga är t.ex. släktföreningar, fackföreningar och näringsdrivande ideella föreningar.²⁹

En allmännyttig ideell förening skall alltid ha demokratiska principer. Merparten av de ideella föreningarna är allmännyttiga. Dessa är i princip befriade från inkomstskatt och moms.³⁰

Föreningar som betalar ut löner och ersättningar eller redovisar moms måste registrera sig hos Skatteverket. I samband med detta får föreningen ett organisationsnummer. Organisationsnumret används av myndigheter för att identifiera och särskilja olika föreningar.³¹

Styrelsen måste registrera föreningen om löner betalas ut. Om föreningen inte sköter detta kan styrelsens ledamöter bli skyldiga att betala arbetsgivaravgifter mm.³²

Det lokala skattekontoret kan vägra att ge föreningen ett organisationsnummer om de bedömer att föreningen inte uppfyller kraven på en ideell förening.³³

Idrottsskattekommittén föreslår att reklamskatten helt avskaffas för ideella föreningar. Detta har inte genomförts i dagsläget men skatten är sänkt från 11 % till 8 %.³⁴

Många föreningar arrangerar lotterier för att finansiera sin verksamhet. Lotterier regleras i en särskild lotterilag och Lotteriinspektionen ger allmänna råd om hur hanteringen av lotterier skall skötas.³⁵

Idrottsskattekommittén lämnade i mars 2006 ett betänkande om Nya skatteregler för idrotten. Förslaget gäller i första hand idrottsföreningar, men många av skattereglerna föreslås gälla för andra ideella föreningar. Detta har i dagsläget inte genomförts utan utreds fortfarande.³⁶

---

²⁸ Hemström C "Bolag, föreningar, stiftelser – en introduktion" (2005) sid. 97-108

²⁹ Lundén B och Lindblad J "Ideella föreningar: skatt, ekonomi, juridik" (2006) sid. 9, 10, 13, 15, 38, 39, 106, 164, 168, 279

³⁰ Ibid

³¹ Ibid

³² Ibid

³³ Ibid

³⁴ Ibid

³⁵ Ibid

³⁶ Ibid

En ideell förening är bokföringsskyldig enligt bokföringslagen 2:a kapitlet § 2 om den uppfyller något av följande tre krav:

* Föreningen bedriver näringsverksamhet.

* Föreningen är moderföretag i en koncern.

* Värdet på föreningens tillgångar överstiger 1,5 miljoner kr.³⁷

3.5 Den sociala ekonomins förändrade förutsättningar

Den ideella sektorn växer i Sverige och den omsätter över 140 miljarder kronor en ökning med mer än det dubbla sedan 1992. Då räknas inte alla ideella arbetsinsatser in. Även antalet anställda som har föreningar och stiftelser som arbetsgivare ökar. En lika intressant iakttagelse är att sektorn genomgått en tydlig förnyring i bemärkelsen att andelen organisationer som bildats under den senaste femtonårsperioden ökat från 33 procent till 49 procent. Forskarna pekar på en tydlig förflyttning inom den ideella sektorn från opinionsbildning till serviceproduktion, främst inom områdena social omsorg samt kultur/fritid. De pekar också på att den ideella sektorn alltmer tvingas efterlikna näringslivet. Idag finns trots hård konkurrens från olika media och ett brett kultur- och nöjesutbud, föreningar som tillfredställer de flesta intressen och områden.³⁸

Förutom den traditionella formen av föreningar blir det allt vanligare att det bildas olika former av "nätverk". Syftet med den här typen av sammankomster är inte att fatta gemensamma beslut utan att utvecklas tillsammans för att bättre kunna påverka utifrån sin egen situation och livsstil. En annan typ av föreningar som växer sig starkare är sådana som har sin verksamhet koncentrerad kring en speciell fråga.

Men det är inte bara vad människor samlas kring som utvecklas. Många föreningar idag försöker att kombinera det traditionella mötet med andra typer av aktiviteter som att äta tillsammans, promenera, göra ett museibesök eller något annat. Andra kanske inte ens träffas utan håller sina möten per telefon eller Internet.³⁹

Alla föreningsmedlemmar vill att deras organisation skall vara välskött. Det kan locka till aktivitet, men paradoxalt nog, också till passivitet. Varför bry sig, när de som sitter i styrelsen sköter föreningen bättre? I arbetslivet har ledarskapet blivit allt viktigare. Det har visat sig att anställdas prestationer är starkt beroende av vilket arbetsklimat som ledningen skapar. Föreningslivet har få anställda. De "köper" sällan människors tid genom anställningar eller arvoderingar som motsvarar marknadsmässig lön. I stället handlar det om att förmå medlemmarna att frivilligt avsätta tid och engagemang till sådant som är meningsfullt eller roligt för dem eller betydelsefullt för föreningens utveckling. I föreningslivet konkurrerar föreningsledarna med en massa andra aktiviteter som till exempel andra former av föreningsliv, trädgårdsarbete, familjeliv och inte minst TV-tittande. Den som anordnar möten måste stå sig i konkurrensen med annat som lockar för att föreningen skall utvecklas i rätt riktning. Därför gäller det att ständigt knyta an till aktuella krav och motsvara uppkomna förväntningar.⁴⁰

---

³⁷ Rabe G "Skattelagstiftning 06:2" (2006) sid. 907

³⁸ Einarsson T och Wijkström F "Från nationalstat till näringsliv" (2002)

³⁹ Kurtsson S "Sök projektpengar" (2001) sid. förord

⁴⁰ Olander H "Stora föreningshandboken" (1999) sid. 11, 19, 22, 28

Att arbeta i projekt är också något som många föreningar har börjat med. Det kan vara ett behov av pengar, anställda eller utbildning. Indirekt kan det vara ett behov av tid eller avlastning. Föreningen får råd att anställa någon och avlasta styrelsen så att kraft kan läggas på själva styrelsearbetet. Ordföranden brukar vara ansiktet utåt och kassören kan få ett stort merarbete beroende på hur omfattande projektet är. När projektet redovisas, krävs stor noggrannhet och att det redovisas efter vissa regler.⁴¹

En del fonder, inte så ofta de privata, men desto oftare de offentliga kräver att projekt ska ha en positiv inverkan på sysselsättningen. De flesta projekt är sysselsättningsskapande såvida att någon anställs under själva projektiden. Ofta menas dock att projektet ska skapa sysselsättning på sikt. En del fonder som exempelvis Allmänna Arvsfonden och Framtidens kultur vill att projekt skall vara nyskapande vilket innebär att bryta barriärer, som könsgränser. Att engagera grupper som handikappade, sjukskrivna, långtidsarbetslösa och invandrare i sammanhang där de inte brukar delta är exempel på nyskapande idéer. För föreningen kan det vara utvecklande att ta in nya grupper i sin verksamhet eller att ändra sitt arbetssätt.⁴²

Regeringen beslutade under senare delen av 1997 att tillsätta en arbetsgrupp med uppgift att kartlägga villkoren för den sociala ekonomin samt belysa den sociala ekonomins betydelse i samhället. Arbetsgruppen var klar med sitt arbete i december 1999. Denna arbetsgrupp har påvisat i sin utredning vissa synpunkter som kan leda till förändrade förutsättningar för den ideella sektorn. Här nedan vill jag peka på några synpunkter som kommit fram.⁴³

- Statens och kommunens syn på ideella arbetsinsatser idag är inte entydig, vilket gör att villkoren blir oklara. Arbetsgruppen vill att det formuleras ett förslag till principer för statens syn på ideellt arbete.⁴⁴
- På vissa punkter finns behov av att se över den svenska lagstiftningen vad gäller vissa associationsformer som är avsedda att organisera sådan verksamhet som kan beskrivas som social ekonomi. I första hand gäller det frågor kring den ideella föreningen och dess rättsliga läge.⁴⁵
- Arbetsgruppen föreslår att frågan om organisationernas möjlighet till självfinansiering uppmärksammas i det fortsatta arbetet.⁴⁶
- Lyfta fram att ekonomi (ekonomisk verksamhet) kan ha sociala mål och drivkrafter.⁴⁷
- Det konstateras att social ekonomi har förutsättningar att bidra med nya arbetstillfällen.⁴⁸

---

⁴¹ Kurtsson S "Sök projektpengar" (2001) sid. 8, 44, 45

⁴² Ibid

⁴³ Regeringskansliet (1999) Social ekonomi – en tredje sektor för välfärd, demokrati och tillväxt

⁴⁴ Ibid

⁴⁵ Ibid

⁴⁶ Ibid

⁴⁷ Ibid

⁴⁸ Ibid

- I arbetsgruppens beskrivning av social ekonomi i Sverige ingår att verksamheten har ”allmännytta” eller medlemsnytta, inte vinstintresse, som främsta drivkraft. Det betyder att det alls inte är uteslutet att det finns ett vinstintresse i social ekonomi – det vill säga ett intresse av att driva verksamheten så att intäkterna i någon mån överstiger kostnaderna – men att detta alltid är underordnat ett annat intresse. Vinsten används då som ett medel för att uppnå annat. Den är inget mål i sig.⁴⁹
- Det pågår sedan länge en process inom EU som syftar till en lag om ideella föreningar på EU-nivå.⁵⁰
- Tendensen tycks vara att de ideella föreningarna allt oftare påverkas specifikt av specialregler inom olika områden. Exempel på sådana områden är skatter, bokföring och redovisning, revision samt registrering av näringsidkande ideella föreningar.⁵¹
- Skattemyndigheterna har ökat sitt intresse för de ideella föreningarna sedan den nya skattelagen kom. Där har förutsättningarna att bedriva verksamhet i stiftelseform förändrats och det finns tecken på att ideella föreningar missbrukas som form för verksamhet som vill undvika reglering.⁵²
- Många uppges vara rädda att ta på sig styrelseuppdrag och framförallt ordförandeposten, eftersom de inte vet vad det medför i fråga om personligt ansvar. Detta bidrar till att det är svårt att rekrytera styrelseledamöter och att många föreningsstyrelser saknar ordförande.⁵³
- Det förekommer i allt större utsträckning att ideella föreningar finansierar sin kärnverksamhet med kommersiella intäkter. Samtidigt är det många föreningar som kan vittna om att skattemyndigheternas intresse av att granska ekonomin ökar.⁵⁴
- Föreningarnas uppfattning är att skattemyndigheterna inte tar hänsyn till föreningens huvudsakliga ändamål. Detta för med sig att föreningar upplever sig bli orimligt hårt beskattade och detta leder också till ett ökat krav på ekonomihantering inom föreningen. Detta kan leda till fler administrativa uppgifter som också leder till att det blir svårare att rekrytera folk till styrelseuppdrag.⁵⁵
- Traditionellt finns det god insikt hos skattemyndigheterna om ideella föreningars förutsättningar och villkor, men detta ser ut att vara på väg att förändras i riktning att man inte skiljer mellan föreningar och vanliga företag. Många föreningar förklarar detta med att det hos skattemyndigheterna finns allt mindre förståelse för och kunskap om föreningarnas särart som verksamhetsform.⁵⁶

---

⁴⁹ Regeringskansliet (1999) Social ekonomi – en tredje sektor för välfärd, demokrati och tillväxt

⁵⁰ Ibid

⁵¹ Ibid

⁵² Ibid

⁵³ Ibid

⁵⁴ Ibid

⁵⁵ Ibid

⁵⁶ Ibid

4 Empiri

I detta kapitel redovisar jag svaren på de frågor som ställdes under intervjutillfällena. Kapitlet ligger till grund för den kommande analysen.

De personer som jag har intervjuat kommer från följande föreningar med nedanstående fördelning:

*	Karlsborgs BK, Karlsborg	ordförande	(1)
*	Töreboda IK, Töreboda	kassör och ordförande	(2)
*	Tibro AIK FK, Tibro	f.d. kassör	(1)
*	Tidaholms G&IF, Tidaholm	ordförande	(2)

Empirin är uppdelad i fem delar som är kopplade till de frågor som ställdes under intervjuerna med respektive fotbollsförening. Frågor och svar redovisas under respektive fotbollsförening för att få en bättre bild på hur ekonomin och hur förändrade förutsättningar i samhället påverkar arbetet i de fyra föreningarna.

4.1 Karlsborgs BK

INTÄKTER

* Vad har föreningen för intäkter?

Föreningens egna aktiviteter: lotterier, tipspromenader, försäljning av julkalendrar och medlemsavgifter. Avkastning på räntefonder och obligationer.

Bidrag från kommunen, staten eller annat håll: Bidrag från kommunen och staten till ungdomsverksamhet. Pengar från Handslaget som är ett samarbete mellan Svensk Fotboll och SISU.

* Är det några intäkter som kommer att minska?

Försäljningen av bingolotter har minskat de senaste åren och kommer kanske att minska ytterligare.

KOSTNADER

*** Vad har föreningen för kostnader?**

Hyra av fotbollsanläggningen som ägs av kommunen, ersättning till domare, resekostnader och inköp av material.

EKONOMISKA PROBLEM

*** Har föreningen några ekonomiska problem? Om, hur löser ni dessa?**

Nej, kassören säger att föreningen har en god ekonomi. När bingolotto startade 1991 började föreningen sälja bingolotter och tjänade mycket pengar på detta. En del av dessa pengar investerades i räntefonder och obligationer. Denna satsning har givit avkastning varje år som används till speciella satsningar för föreningens medlemmar t ex att föreningen står för mat i samband med träningsläger.

Föreningen försöker att engagera domare på nära håll för att hålla nere kostnaderna för reseersättning.

Karlsborgs BK hyr anläggningen av kommunen. Föreningen tycker att de får betala en skälig årshyra.

När det gäller bidragen ifrån stat och kommun till ungdomsverksamheten tycker även här föreningen att det är ett bra tillskott till verksamheten.

KASSÖRENS ANSVARSOMRÅDE

*** Ställer föreningen några krav på kassörens kunskaper när det gäller ekonomi?**

Ja, det är bra ifall kassören har kunskaper i ekonomi och hur olika skatteregler fungerar.

*** Har kassörens arbete förändrats och hur tror du att kassörens arbete kommer att förändras i framtiden?**

Kassörens arbete har inte förändrats men föreningen påtalar att det har varit svårt att få någon att ställa upp på denna post. Ordföranden har gått in som kassör under en övergångsperiod men nu har föreningen rekryterat en ny person på den posten.

*** Hur sker den löpande kontakten med föreningens revisorer?**

Styrelsen har ett bra samarbete med revisorerna. Dessa kallas till varje styrelsemöte för att hålla sig informerade om verksamheten. Föreningen har en ordinarie revisor och en suppleant.

HUR HAR FÖRUTSÄTTNINGARNA FÖR MINDRE FOTBOLLSFÖRENINGAR FÖRÄNDRATS?

* Samarbetar ni med några andra föreningar för att få in intäkter till er verksamhet? Om samarbetet förändras, hur påverkar det er verksamhet?

Nej, vi samarbetar inte med någon annan förening.

* Pågår det något projekt och vad är syftet med detta? Om det pågår ett projekt, har det varit svårt att göra ansökan för att få pengar beviljade?

Nej, det pågår inget projekt idag. Vi har tänkt söka pengar till ett projekt som riktar sig till tjejer. Syftet är att få fram ett tjejlag inom klubben. Vi tycker inte att det är svårt att göra en projektansökan men däremot att leva upp till kraven som ställs för att få pengar och få ett bra genomfört projekt.

* Ställer medlemmarna större krav på nytänkande idag för att få verksamheten att fungera?

Nej, det finns inget krav på nytänkande. Styrelsen upplever att medlemmarna har blivit mer passiva idag än tidigare. Många föräldrar till yngre spelare vill inte medverka aktivt i verksamheten.

* Är det svårt att engagera styrelsen och medlemmarna att arbeta ideellt i föreningen?

Ja, det är svårt att engagera styrelsen och medlemmarna. Styrelsen vill gärna ha uppmuntran för sitt nedlagda arbete i form av att bli bjuden på mat eller kaffe någon gång under verksamhetsåret. Om medlemmarna skall ställa upp vill de gärna ha betalt för nedlagt arbete.

* Är kommunens politiker positiva till föreningens idrottsverksamhet och på vilket sätt stöttar de föreningen?

Ja, de är positiva till verksamheten. Föreningen vill ha mer dialog med politikerna i framtiden och den fråga som är aktuell idag är belysning till anläggningen. Föreningen vill ha mer samarbete med kommunen för att få in ungdomar i verksamheten för att förebygga droger och våld.

* Det finns diskussioner om att föreningar ska bli mer självfinansierade. Det kan innebära att kommunala och statliga bidrag minskar eller upphör. Hur ser ni på detta?

Katastrof för föreningen.

* Är det svårt att rekrytera nya styrelseledamöter och framförallt till ordförandeposten?

Ja, det är mycket svårt att rekrytera folk till styrelsen. De som finns i styrelsen idag är även tränare vilket kräver ett stort intresse och engagemang och tar mycket tid. Det finns redan idag tankar om att slå ihop två föreningar till en fotbollsförening i kommunen för att de som vill arbeta med verksamheten enbart skall få göra detta.

* Har sponsorernas inställning till er verksamhet förändrats?

Vi har få sponsorer i vår förening men de är intresserade av vår verksamhet. Vi har inte arbetat aktivt för att få sponsorer eftersom föreningen har fungerat bra ändå.

* Idag förekommer det allt mer att föreningar finansierar sin kärnverksamhet med kommersiella intäkter, börjar ni att efterlikna näringslivet mer och mer för att få verksamheten att gå ihop?

Nej.

* Har antalet timmar ideellt arbete ökat i omfattning?

Nej, antal timmar är på samma nivå som tidigare.

4.2 Töreboda IK

INTÄKTER

* Vad har föreningen för intäkter?

Föreningens egna aktiviteter: sponsring från företag, lotterier, bilbingo, försäljning av bingolotter, fester, pappersinsamling, inträde vid fotbollsmatcher och medlemsavgifter.

Bidrag från staten, kommunen eller annat håll: bidrag till ungdomsverksamheten från kommunen och staten.

* Är det några intäkter som kommer att minska?

I dagsläget ser föreningen inga intäkter som kommer att minska förutom bingolottoförsäljningen.

KOSTNADER

* Vad har föreningen för kostnader?

Hyra av fotbollsanläggningen som ägs av kommunen, ersättning till domare, tränare och fotbollsspelare, resekostnader och inköp av material.

Kostnader för minibussen som försäkring, skatt, bränsle samt service och reparationer.

Föreningen betalar också rehabiliteringskostnader som massage och kiropraktik för fotbollsspelarna.

Kostnader för klubbstugan som försäkring, el och underhåll.

Föreningen har en person anställd på halvtid genom lönebidrag där föreningen betalar en liten del och resterande del av staten.

EKONOMISKA PROBLEM

*** Har föreningen några ekonomiska problem? Om, hur löser ni dessa?**

Kassören säger att föreningen gjorde en rätt så stor förlust förra året, men trots förlusten tycker kassören att ekonomin i föreningen är god. Bakgrunden till förlusten är att föreningen köpt in en minibuss för att föreningen skall försöka hålla nere kostnaderna för resor i framtiden. Avskrivningen på minibussen och inköp av inventarier har ökat kostnaderna enligt kassören.

KASSÖRENS ANSVARSOMRÅDE

*** Ställer föreningen några krav på kassörens kunskaper när det gäller ekonomi?**

Ja, det är bra om kassören har kunskaper i föreningsekonomi.

*** Har kassörens arbete förändrats och hur tror du att kassörens arbete kommer att förändras i framtiden?**

Nej, jag har varit med i styrelsen ett antal år och tycker inte att arbetet som kassör har förändrats. Förändring av uppdraget i framtiden beror mycket på vad våra politiker hittar på.

*** Hur sker den löpande kontakten med föreningens revisorer?**

Vi har två ordinarie revisorer och de är mycket kunniga. En arbetar på Länsstyrelsen och en på Nordea och har goda kunskaper i området ekonomi. De har kontinuerlig kontakt med mig som kassör och kallas alltid till vårt årsmöte.

HUR HAR FÖRUTSÄTTNINGARNA FÖR MINDRE FOTBOLLSFÖRENINGAR FÖRÄNDRATS?

*** Samarbetar ni med några andra föreningar för att få in intäkter till er verksamhet? Om samarbetet förändras, hur påverkar det er verksamhet?**

Vi har haft samarbete med två föreningar för att få in intäkter. Idag har samarbetet avslutats med brottarklubben i Töreboda och det har inte haft någon betydelse för vår verksamhet. Den andra föreningen samarbetar vi fortfarande med kring en loppmarknad som sker en gång per år och det är Töreboda Hockeyförening. Ifall detta samarbete skulle upphöra skulle det i dagsläget inte påverka vår verksamhet eftersom intäkterna från loppmarknaden inte genererar så stora summor.

* Pågår det något projekt och vad är syftet med detta? Om det pågår ett projekt, har det varit svårt att göra ansökan för att få pengar beviljade?

Nej, vi har aldrig arbetat med projekt i vår verksamhet.

* Ställer medlemmarna större krav på nytänkande idag för att få verksamheten att fungera?

Kravet på nytänkande har ökat och kommer framför allt från de yngre i föreningen. De yngre medlemmarna kommer ofta med idéer men vill inte vara med i genomförandet. Detta ser föreningen som ett stort hot mot föreningens framtid. De upplever att de får konkurrera med TV och datorer om tiden.

* Är det svårt att engagera styrelsen och medlemmarna att arbeta ideellt i föreningen?

Styrelsen är mycket aktiv och lägger ner mycket tid i föreningen. De yngre medlemmarna och deras föräldrar är svårare att engagera i verksamheten. En av anledningarna till detta kan vara att styrelsen är dålig på att be om hjälp.

* Är kommunens politiker positiva till föreningens idrottsverksamhet och på vilket sätt stöttar de föreningen?

Ja, de är mycket positiva till vår verksamhet. Vi träffar kommunens politiker från kultur- och fritidsnämnden en gång per år för att diskutera vår verksamhet.

* Det finns diskussioner om att föreningar ska bli mer självfinansierade. Det kan innebära att kommunala och statliga bidrag minskar eller upphör. Hur ser ni på detta?

Det skulle innebära katastrof för vår verksamhet. Om detta skulle inträffa skulle medlemsavgiften behöva höjas och då vill ingen vara med och betala avgiften. Vi betalar idag hyra till kommunen för anläggningen och redan nu kräver kommunen motprestation av oss angående skötsel av denna.

* Är det svårt att rekrytera nya styrelseledamöter och framförallt till ordförandeposten?

Nej, vi har haft tur hittills med att hitta nya intresserade styrelseledamöter. De som finns med i styrelsen idag har varit med ett antal år och vi är ett bra och sammansvetsat team.

* Har sponsorernas inställning till er verksamhet förändrats?

Nej, inställningen har inte förändrats. Vi får bra uppbackning från kommunens företagare. Vi har en sponsorgrupp i föreningen som ansvarar för sponsorverksamheten.

* Idag förekommer det allt mer att föreningar finansierar sin kärnverksamhet med kommersiella intäkter, börjar ni att efterlikna näringslivet mer och mer för att få verksamheten att gå ihop?

Ja, det gör vi. Våra styrelsemöten idag handlar till 90 % om ekonomi och 10 % om verksamhetens mål och inriktning. Ordföranden i styrelsen tycker att det är synd att det blivit denna utveckling.

* Har antalet timmar ideellt arbete ökat i omfattning?

Nej, samma tid som tidigare.

4.3 Tibro AIK FK

INTÄKTER

* Vad har föreningen för intäkter?

Föreningens egna aktiviteter: bingo, försäljning av bingolotter, möbelauktion, inträde vid fotbollsmatcher, medlemsavgifter och sponsring.

Bidrag från staten, kommunen eller annat håll: bidrag till ungdomsverksamheten från kommunen och staten.

* Är det några intäkter som kommer att minska?

Kassören tror inte att det är några av föreningens intäkter som kommer att minska det närmaste året.

KOSTNADER

* Vad har föreningen för kostnader?

Inköp av idrottsmaterial, resekostnader, ersättning till tränare, domare och fotbollsspelare, hyra av fotbollsanläggningen som ägs av kommunen och träningsläger. Hyra av två samlingslokaler.

Föreningen har två anställda på heltid genom lönebidrag där föreningen betalar en liten del och resten betalas av staten.

EKONOMISKA PROBLEM

* Har föreningen några ekonomiska problem? Om, hur löser ni dessa?

Föreningen har en god ekonomi och har inga problem att täcka de kostnader som föreningen har.

KASSÖRENS ANSVARSOMRÅDE

*** Ställer föreningen några krav på kassörens kunskaper när det gäller ekonomi?**

Ja, han bör ha någon form av ekonomiutbildning. Kassören bör vara insatt i gällande skatteregler samt bokföring för föreningar.

*** Har kassörens arbete förändrats och hur tror du att kassörens arbete kommer att förändras i framtiden?**

Kassörens arbete har inte förändrats nämnvärt under de senaste 5 åren. Eventuella förändringar i framtiden för kassörens arbete beror på vad våra politiker hittar på.

*** Hur sker den löpande kontakten med föreningens revisorer?**

Revisorerna får alltid kopior på styrelsemötesprotokollen. Någon ytterligare löpande kontakt mellan kassör och revisorer förekommer mer sällan.

HUR HAR FÖRUTSÄTTNINGARNA FÖR MINDRE FOTBOLLSFÖRENINGAR FÖRÄNDRATS?

*** Samarbetar ni med några andra föreningar för att få in intäkter till er verksamhet? Om samarbetet förändras, hur påverkar det er verksamhet?**

Nej, vi samarbetar inte med någon annan förening, eftersom det i dagsläget inte finns något behov av något samarbete.

*** Pågår det något projekt och vad är syftet med detta? Om det pågår ett projekt, har det varit svårt att göra ansökan för att få pengar beviljade?**

Nej, det pågår inget projekt i föreningen. Det finns inget behov av att söka pengar från EU eller andra fonder. Ett av skälen är att det är krångligt och tidskrävande.

*** Ställer medlemmarna större krav på nytänkande idag för att få verksamheten att fungera?**

Styrelsen tycker att medlemmarna ställer större krav på nytänkande idag. Det är främst de yngre i föreningen som kommer med synpunkter om nytänkande kring hur verksamheten sköts.

*** Är det svårt att engagera styrelsen och medlemmarna att arbeta ideellt i föreningen?**

Det är värre idag än för några år sedan. Många av de yngre medlemmarna kräver ett större nytänkande som jag skrev i den förra frågan men när det kommer till hur idéerna och tankarna skall genomföras vill de inte ställa upp. Om de vill vara med och hjälpa till säger de ofta "vad får vi för detta". Styrelsen tycker också att det idag är svårt att engagera föräldrar till de yngre spelarna i praktiskt arbete. Vi har också en hel del äldre medlemmar som inte orkar ta på sig allt för mycket praktiskt arbete av olika anledningar.

* Är kommunens politiker positiva till föreningens idrottsverksamhet och på vilket sätt stöttar de föreningen?

Kommunens kultur- och fritidsnämnd är mycket positiv till vår verksamhet. Vi har inga problem med att få kommunala anslag till vår verksamhet.

* Det finns diskussioner om att föreningar ska bli mer självfinansierade. Det kan innebära att kommunala och statliga bidrag minskar eller upphör. Hur ser ni på detta?

Det skulle innebära katastrof för vår förening. Redan idag har bidraget för ungdomsverksamhet minskat. Kommunen ställer idag också krav på motprestation för att vi skall få bidrag genom att vi får sköta en viss del av anläggningens skötsel.

* Är det svårt att rekrytera nya styrelseledamöter och framförallt till ordförandeposten?

Det är svårt idag att rekrytera nya personer till styrelsen och då speciellt att vara ordförande. Krångliga skatteregler och dåliga kunskaper i föreningskunskap är några anledningar till detta. Frågan kring personligt ansvar är skrämmande för många och då speciellt bland de yngre i föreningen. Vi har som princip att inte övertala någon att sitta kvar på sin post i styrelsen. Det är viktigt att de som sitter i styrelsen är intresserade av föreningens verksamhet.

* Har sponsorernas inställning till er verksamhet förändrats?

Ja, våra sponsorer är lite mer återhållsamma idag än tidigare. För att hitta sponsorer har föreningen en sponsorgrupp som söker upp företag.

* Idag förekommer det allt mer att föreningar finansierar sin kärnverksamhet med kommersiella intäkter, börjar ni att efterlikna näringslivet mer och mer för att få verksamheten att gå ihop?

Nej, vi efterliknar inte näringslivet. Vi har en återkommande möbelauktion sedan 30 år tillbaka som ger stora intäkter till vår verksamhet. Det är sex pensionärer som träffas året runt och reparerar inlämnade möbler till den årliga auktionen. Allt arbete om och kring auktionen sker på ideell basis.

* Har antalet timmar ideellt arbete ökat i omfattning?

Ja, antalet ideella timmar har ökat. Vi har tre grupper som arbetar aktivt hela året för att få in intäkter till föreningen. Dessa tre grupper är reparation och förberedelsegrupp för möbelauktionen, sponsorgrupp och bingogrupp och dessa tre grupper lägger ner mycket ideellt arbete för föreningen.

4.4 Tidaholms G&IF

INTÄKTER

* Vad har föreningen för intäkter?

Föreningens egna aktiviteter: reklam och sponsring, försäljning av bingolotter, bilbingo, medlemsavgifter, träningsavgifter, inträde till fotbollsmatcher, lotterier.

Klassbollen är ett arrangemang där skolklasser från årskurs 1-6 spelar fotboll under en hel dag. Intäkterna från Klassbollen består till största delen av sponsring från företag och Tidaholms Kommun.

Bidrag från kommunen, staten eller annat håll: Anläggningsbidrag, eftersom de äger och driver sin egen anläggning samt LOK-stöd för att de bedriver ungdomsverksamhet. Detta bidrag kommer från Tidaholms Kommun och staten.

* Är det några intäkter som kommer att minska?

Försäljningen av bingolotter har minskat de senaste åren och kommer förmodligen att minska ytterligare.

Sponsringen från olika företag har minskat och en av anledningarna är att föreningens fotbollslag idag inte spelar på den elitnivå som tidigare. En annan anledning är att det finns ett annat fotbollslag i Tidaholm som spelar i samma division som Tidaholms G&IF och det ger lägre sponsringsintäkter för föreningen.

Tidaholms Kommun ser att antalet barn kommer att minska i framtiden. Med utgångspunkt från detta tror föreningen att det blir färre barn som kommer att spela fotboll och då minskar intäkterna från träningsavgifter.

KOSTNADER

* Vad har föreningen för kostnader?

Kläder, sjukvårdsmaterial och rehabilitering.

Ersättning till fotbollsspelare från 18 år och uppåt.

Ersättning till tränare och domare.

Kostnader för anläggningen: el, värme, underhåll och skötsel av anläggningens gräsytor.

Resekostnader.

Föreningen har fyra anställda två på halvtid och två på heltid genom lönebidrag. Föreningen har också hjälp av en person via Tidaholms Kommun med att utföra visst arbete och för detta får föreningen lägga en liten ersättning resten står kommunen för.

EKONOMISKA PROBLEM

*** Har föreningen några ekonomiska problem? Om, hur löser ni dessa?**

Föreningen har under flera år haft förluster men under år 2006 gjordes ett nollresultat. Detta är styrelsen och föreningen nöjda med. Målsättningen är för den närmaste framtiden att gå med nollresultat men det har redan visat sig att år 2007 kommer att gå med förlust. Det är både kostnaderna som ökar och intäkterna som minskar för föreningen. Trots dessa problem har Tidaholms G&IF tillräckligt med pengar att tillgå för att klara kommande förlust.

Föreningen har i dagsläget inte haft någon aktiv diskussion om årets förväntade förlust.

KASSÖRENS ANSVARSOMRÅDE

*** Ställer föreningen några krav på kassörens kunskaper när det gäller ekonomi?**

Ja, det är viktigt att kassören har kunskaper om bokföring och skatteregler för idrottsföreningar. Den nuvarande kassören i föreningen arbetar med ekonomi i yrket och styrelsen och föreningen ser det som en tillgång för föreningen att kassören har denna bakgrund.

*** Har kassörens arbete förändrats? Hur tror du att kassörens arbete kommer att förändras i framtiden?**

Idag ställer föreningen större krav på kassörens arbete med att hantera föreningens ekonomi. Bakgrunden till detta är att föreningen har haft några tunga år med underskott eller med nollresultat. Ordföranden säger att vi får börja fundera på att hitta fler intäkter och att dra ner på våra kostnader och då är kassören en nyckelperson.

*** Hur sker den löpande kontakten med föreningens revisorer?**

Föreningen har valt att anlita en yrkesrevisor för revisionsarbetet. Det finns ingen löpande kontakt mellan revisor och styrelse utan det mesta arbetet sker innan årsmötet.

HUR HAR FÖRUTSÄTTNINGARNA FÖR MINDRE FOTBOLLSFÖRENINGAR FÖRÄNDRATS?

* Samarbetar ni med några andra föreningar för att få in intäkter till er verksamhet? Om samarbetet förändras, hur påverkar det er verksamhet?

Ja, vi samarbetar med en annan fotbollsförening i kommunen med att anordna bilbingo. Bilbingon ger stora intäkter till båda föreningarna. Om detta samarbete upphör skulle det bli katastrof för föreningen. Som vi ser det idag finns det ingen möjlighet att genomföra bilbingon själva.

* Pågår det något projekt och vad är syftet med detta? Om det pågår ett projekt, har det varit svårt att göra ansökan för att få pengar beviljade?

Ja, det pågår ett projekt och syftet med detta är att få barn och ungdomar att röra på sig mer. Projektet finansieras av statliga pengar och föreningen tyckte inte det var svårt att göra ansökan. Projektet bedrivs på en av skolorna i kommunen, där en person är anställd på halvtid. Den projektanställda försöker genom olika aktiviteter att få barn och ungdomar att röra på sig samt att få eleverna att börja spela fotboll i föreningen. Skolan är mycket positiv till samarbetet med föreningen kring detta projekt.

* Ställer medlemmarna större krav på nytänkande idag för att få verksamheten att fungera?

Det ställs inga större krav på nytänkande men de yngre medlemmarna kommer med vissa nya idéer och tankar om verksamheten. När det sedan gäller att genomföra dessa vill de inte vara med i själva genomförandet.

* Är det svårt att engagera styrelsen och medlemmarna att arbeta ideellt i föreningen?

Ja, det är svårt att engagera styrelsen och medlemmarna, när det gäller uppdrag som sträcker sig över en längre tid. Om föreningen vill ha hjälp enstaka gånger är det lättare att få medlemmarna engagerade. Det är lätt att få ungdomsledare till fotbollsverksamheten.

* Är kommunens politiker positiva till föreningens idrottsverksamhet och på vilket sätt stöttar de föreningen?

Ja, politikerna är positiva till verksamheten men vi önskar att de var mer intresserade av hur vi bedriver vår verksamhet. Den fråga som är aktuell idag är att få en konstgräsplan i kommunen och fotbollsföreningarna för en dialog med politikerna.

* Det finns diskussioner om att föreningar ska bli mer självfinansierade. Det kan innebära att kommunala och statliga bidrag minskar eller upphör. Hur ser ni på detta?

Det skulle bli katastrof för föreningen. Vi har svårt idag med bidrag att driva vår egen anläggning. Det skulle inte fungera utan att få pengar från kommunen och staten. En åtgärd skulle vara att få höja medlemsavgiften och andra avgifter men vem vill vara med och betala.

* Är det svårt att rekrytera nya styrelseledamöter och framförallt till ordförandeposten?

Ja, det är svårt att få personer att ställa upp i styrelsen.

* Har sponsorernas inställning till er verksamhet förändrats?

Ja, de är inte alls lika givmilda som tidigare. Det är framförallt de större företagen som dragit ner på sponsringen. Ett exempel på detta är att ett av de större företagen i kommunen har valt att sponsra HV 71 eftersom de då får reklam för företaget i TV.

* Idag förekommer det allt mer att föreningar finansierar sin kärnverksamhet med kommersiella intäkter, börjar ni att efterlikna näringslivet mer och mer för att få verksamheten att gå ihop?

Nej, det gör vi inte.

* Har antalet timmar ideellt arbete ökat i omfattning?

Nej, antalet ideella timmar har inte ökat utan ligger på samma nivå som tidigare.

5   **Analys**

*I detta kapitel analyserar jag svaren från fotbollsföreningarna utifrån det jag tidigare har presenterat i teorin. Jag kommer att dela upp analysen på **intäkter, kostnader, ekonomiska problem och kassörens ansvarsområde samt den sociala ekonomins förändrade förutsättningar**. Jag har valt att analysera alla föreningar samtidigt för att slippa en upprepning eftersom alla fyra föreningarna har mycket gemensamt på de områden som analyseras.*

5.1   Intäkter

Intäkterna kan delas in i två kategorier dels föreningens egna aktiviteter och dels bidrag från kommunen, staten eller annat håll.

Föreningens egna aktiviteter

De fyra fotbollsföreningarna har i huvudsak samma intäkter som jag har presenterat i teorin som t.ex. medlemsavgifter, lotterier, försäljning av bingolotter, inträde till fotbollsmatcher och en del större arrangemang.

Bidrag från kommunen, staten eller annat håll

De fyra fotbollsföreningarna får kommunala och statliga bidrag till den ungdomsverksamhet som de bedriver. En förening driver sin egen anläggning och får då anläggningsbidrag från kommunen.

Skillnader och likheter mellan de olika föreningarna

Medlemsavgifter är grunden för att verksamheten skall fungera. Dels får föreningen in avgifter och dels får föreningen intresserade medlemmar som vill vara med och bidra till föreningens ekonomi och verksamhet. Alla föreningarna tar ut medlemsavgift enligt beslutet på årsmötet.

Försäljning av bingolotter sker av alla föreningarna men samtliga påtalar att försäljningen har minskat mycket. Därför måste föreningarna hitta andra intäkter för att komma upp i den nivå som försäljningen genererade. I Karlsborgs BK var försäljningen mycket hög i början på bingolottoepoken och istället för att sätta alla pengar på vanligt bankkonto så investerades i räntefonder och obligationer. Avkastningen på dessa medel har gått till att bjuda på mat vid olika träningsläger och andra aktiviteter.

Sponsring och reklam

I teorin tas upp att sponsring och reklam blir allt vanligare och alla föreningar som jag intervjuat använder sig av detta för att få in intäkter. Karlsborgs BK har inte så många sponsorer eftersom de enbart bedriver ungdomsfotboll. Jag har också upplevt motsatt uppfattning under mitt intervjutillfälle i Tidaholm. Där påtalar de att sponsringen har minskat på grund av två anledningar, dels för att det går sämre för Tidaholms G&IF idag än tidigare och att det är två lag med i samma serie från Tidaholm. Jag har fått den uppfattningen att

sponsorerna kräver ett visst resultat för att satsa pengar. Vissa sponsorer i Tidaholm har också valt att sponsra HV 71 för att få reklam i TV.

Ränta på insatta bankmedel anges i teorin som en bra och säker intäktskälla. Karlsborgs BK har som jag nämnt tidigare placerat sina intäkter från försäljning av bingolotter i räntefonder och obligationer för att få en förhoppningsvis större avkastning än på vanligt bankkonto. Idag är räntan högre och vissa räntefonder och obligationer ger en sämre avkastning.

Större arrangemang tillför stora intäkter till de fyra föreningarna men det krävs att det finns medlemmar som vill och kan ställa upp. En del av aktiviteterna sker inte bara en gång utan som i Töreboda IK där föreningen har pappersinsamling som sker en gång per månad året runt.

Här nedan ger jag några exempel på större arrangemang som organiseras via dessa fyra fotbollsföreningar. Tidaholms G&IF samarbetar med en annan förening i kommunen för att klara av sitt arrangemang och det skrivs också i teorin att det kan förekomma för att hålla nere kostnader och för att få tillräckligt med människor för att klara av dessa aktiviteter.

Tidaholms G&IF: Bilbingo tillsammans med en annan förening i kommunen. Denna aktivitet sker under ett antal gånger per år och är mycket välbesökt.

Töreboda IK: Pappersinsamling som sker en gång per månad året runt.

Tibro AIK FK: En stor möbelauktion som sker en gång per år.

Karlsborgs BK: Försäljning av julkalendrar.

Bidrag från kommunen, staten eller annat håll. Alla fyra föreningarna satsar på ungdomsverksamhet och får bidrag från kommunen och staten. Karlsborgs BK får bidrag från Handslaget som är ett samarbete mellan Svensk Fotboll och SISU.

Tidaholms G&IF är den enda av de fyra föreningarna som äger och driver sin egen anläggning och för detta får de anläggningsbidrag från Tidaholms kommun. Jag har inte som det står i teorin fått fram att föreningarna försöker få pengar via EU eller andra fonder utan de söker och får de traditionella bidragen från kommunen och staten.

5.2 Kostnader

Föreningarnas kostnader skiljer sig inte från det jag tagit upp i teorin, däremot skiljer sig kostnaderna mellan de olika föreningarna som jag intervjuat. Tre av föreningarna hyr fotbollsanläggningarna av kommunen medan Tidaholms G&IF äger och driver sin egen anläggning.

Skillnader och likheter mellan de olika föreningarna

Några kostnader som är gemensamma för alla fyra föreningarna är: materialkostnader, ersättning till domare och resekostnader.

Resekostnader är en stor kostnad för Töreboda IK (spelar idag i division 5), Tibro AIK FK (spelar idag i division 3) och Tidaholms G&IF (spelar idag i division 4). Karlsborgs BK bedriver enbart ungdomsfotboll.

Tibro AIK FK har den största resekostnaden eftersom de spelar i division 3 och har långa resor till sina bortamatcher.

Töreboda IK har aktivt försökt att sänka sina resekostnader genom att föreningen köpte in en minibuss år 2006. Detta kan vara ett sätt att få ner kostnaderna. Föreningen är medveten om att förutom inköpspriset för minibussen kommer det till fasta kostnader som försäkring, skatt och reparationer. Därför behöver kostnaden för minibussen utvärderas om några år för att se vilket som varit mest lönsamt att hyra eller äga sin minibuss. I utvärderingen får också andra fördelar vägas in med att äga sin egen minibuss.

Karlsborgs BK försöker som jag tidigare skrivit att engagera domare på närmare håll för att hålla nere kostnaderna för deras resor till och från matcher.

Kostnader för fotbollsanläggningen. Töreboda IK hyr fotbollsanläggningen av kommunen, men äger en klubbstuga där föreningen har möten och andra aktiviteter. Detta innebär kostnader för el, försäkring och underhåll. Dessa kostnader är svåra att påverka eftersom de måste finnas för att verksamheten skall fungera. Den enda kostnad som jag kan se som föreningen kan påverka är elkostnaden genom att binda sitt elpris eller andra åtgärder.

Tidaholms G&IF äger och driver sin egen anläggning. Detta är den enda av de fyra föreningarna som äger sin anläggning. Här kan också nämnas att det är flera föreningar i Tidaholms kommun som äger sina anläggningar. Att äga sin anläggning innebär kostnader och ett annat ansvar mot att hyra av kommunen. Föreningen kommer inte ifrån kostnader som el, vatten, försäkring och underhåll.

Ersättning till fotbollsspelare. Karlsborgs BK bedriver enbart ungdomsverksamhet och har inga avlönade fotbollsspelare. De tre andra föreningarna betalar ut ersättning till sina fotbollsspelare.

Lönekostnader. Töreboda IK, Tibro AIK FK och Tidaholms G&IF har anställda genom lönebidrag. Lönebidrag innebär att föreningen betalar en liten del och resten av staten. I och med att föreningarna har denna möjlighet att anställa via lönebidrag så får föreningarna hjälp med att klara av underhåll och kanslifunktion till än lägre kostnad än om föreningarna skulle betala hela lönekostnaden. Det jag vill poängtera i detta sammanhang är att den lönebidragsanställda får en meningsfull sysselsättning och betalt för sitt utförda arbete.

5.3 Ekonomiska problem

Min upplevelse är att föreningarna har en positiv syn på framtiden när det gäller deras ekonomi. För att få en ideell förening att fungera måste det finnas eldsjälar som hela tiden kommer med nya tankar och idéer hur föreningen skall hitta nya intäkter och sänka kostnader. Det är också viktigt för styrelsen att få engagerade medlemmar som verkligen vill arbeta för föreningens bästa. Två av föreningarna har i dagsläget inga problem att få intäkter och kostnader att gå ihop. Töreboda IK hade ett underskott förra året, men säger att de ändå har en god ekonomi. Den förening som har svårast att få intäkter och kostnader att gå ihop är Tidaholms G&IF, men de ser ändå ljus på framtiden.

Föreningarna kan se att en del intäkter har minskat och kommer att minska och att hitta nya intäkter är inte alltid en lätt uppgift för föreningen. Bidragen från kommunen kan minska i framtiden ifall det går dåligt eller om kommunen vill satsa på andra områden. Jag har tidigare berört att föreningarna kanske i framtiden är tvungna att söka pengar från staten, EU eller ur olika fonder. Detta ställer större krav och tar mer tid för styrelsen än när föreningen kan söka lokalt stöd.

Föreningarna har också sett att en del kostnader har ökat som el och resor. Föreningarna försöker att hitta andra lösningar för att få ner dessa kostnader som Töreboda IK, genom att köpa och äga sin egen minibuss.

5.4 Kassörens ansvarsområde

I litteraturen beskrivs kassören i en förening som en nyckelperson. I den teoretiska referensramen har jag tagit upp i kassörens ansvarsområde att det behövs mycket goda kunskaper i bokföring, skatteregler och föreningsjuridik. Det kan vara en fördel för en kassör i en fotbollsförening att ha någon slags ekonomiutbildning eftersom det krävs av henne/honom att kunna hantera att betala ersättning till spelare, anställda genom lönebidrag samt hela bokslutsprocessen. Om kassören inte har dessa kunskaper kan föreningen låta henne/honom sköta enklare uppgifter som exempelvis att sköta om medlemsavgifter, medlemsregister och betala löpande räkningar. De mer kvalificerade uppgifterna som bokföring och skatter kan köpas in av föreningen. Detta alternativ blir i längden mer kostsamt för föreningen än om de kan få en kassör som kan utföra alla uppgifter. I Tidaholms G&IF har föreningen förmånen att kassören har ekonomiutbildning och även sysslar med detta till vardags.

Skillnader och likheter mellan de olika föreningarna

Har kassörens arbete förändrats och hur tror du att kassörens arbete kommer att förändras i framtiden?

Här har jag fått skilda svar, Tidaholms G&IF säger ”att föreningen och styrelsen ställer större krav på kassörens arbete idag”. Tibro AIK FK ser ingen större skillnad från tidigare. Jag har i samband med intervjuerna kommit fram till att om föreningen har en god ekonomi så krävs inte lika stora krav på kassören att hitta intäkter och sänka kostnader som om föreningen har en dålig ekonomi. Detta kan vara en förklaring till att Tibro AIK FK och Tidaholms G&IF har olika syn på kassörens arbete idag.

Föreningarna ser ingen större förändring av kassörens arbete i framtiden. Den enda synpunkt som kommit fram är om politikernas syn på ideella föreningar kommer att förändras mot idag. Ett exempel kan vara om politikerna minskar på bidragen till föreningarna för ungdomsverksamhet.

En eller flera revisorer behöver enligt teorin inte finnas i en liten förening som inte behöver upprätta årsredovisning. De föreningar som jag intervjuat har en eller två revisorer ändå revisionslagen säger att det inte behövs. Tidaholms G&IF har till och med engagerat en yrkesrevisor som tar betalt för sitt uppdrag.

Den löpande kontakten med föreningens revisorer förekommer sällan. Revisorerna har kontakt med kassören innan årsmötet. I Tibro AIK FK får revisorerna också information genom styrelseprotokoll.

5.5 Den sociala ekonomins förändrade förutsättningar

Jag upplever att de intervjuade har varit mycket intresserade av att diskutera dessa frågor och många bra synpunkter har kommit fram. De synpunkter som arbetsgruppen kring social ekonomi har påpekat i sin rapport har stämt bra med de intervjuades åsikter.

Skillnader och likheter mellan de olika föreningarna

I teorin tar jag upp att samarbete mellan föreningar kan förekomma för att hjälpas åt att genomföra aktiviteter och för att dela på kostnader. När det gäller samarbete mellan föreningar så svarar två av föreningarna att de samarbetar med en annan förening. Töreboda IK samarbetar med en annan förening kring en årlig loppmarknad där det behövs en hel del personer som ställer upp för att den ska kunna genomföras. Denna aktivitet ger inte så stora intäkter så om den skulle upphöra har det ingen större betydelse för föreningen. Den andra föreningen är Tidaholms G&IF som har samarbete med en annan fotbollsförening i kommunen kring bilbingo som förekommer höst och vår under ett antal gånger. Denna aktivitet ger mycket stora intäkter till båda föreningarna och kräver många personer som ställer upp för att den skall kunna genomföras. Om en av föreningarna hoppar av samarbetet skulle det innebära katastrof. Tidaholms G&IF skulle inte kunna genomföra denna aktivitet ensam och det skulle innebära ett stort intäktsbortfall. De andra två föreningarna har inte idag något behov av att samarbeta med någon annan för att få in intäkter.

Att arbeta i projekt är ett annat sätt enligt teorin att skapa sysselsättning eller att få in intäkter till föreningen under en begränsad tid. Det är endast en av föreningarna som bedriver ett projekt och det är Tidaholms G&IF. Detta projekt syftar till att få barn och ungdomar i rörelse. Projektet ger en halvtidstjänst under en viss tid och har blivit en naturlig länk mellan skolan och fotbollsföreningen och detta har upplevts mycket positivt för båda parter. Föreningen upplever inga större svårigheter att göra en projektansökan och genomföra detta. Den enda åsikt som kom fram var merarbetet att få fram en bra skriftlig redovisning. Karlsborgs BK har planer på att göra en projektansökan som riktar sig mot att få fler tjejer att spela fotboll. Föreningen tycker att det inte är svårt att göra en ansökan men svarar att de upplever svårigheter att leva upp till de förväntningar som krävs för att genomföra ett bra projekt. Töreboda IK och Tibro AIK FK har i dagsläget inga planer på att genomföra något projekt. En av föreningarna påtalar att de tycker att det är tidskrävande och krångligt att söka EU pengar och dessa synpunkter har också påtalats i det teoretiska avsnittet.

När jag ställt frågan om nytänkande inom verksamheten har jag fått många synpunkter från de fyra föreningarna och de har tyckt att det varit en viktig fråga att diskutera. Alla föreningarna har samma åsikter om att det är de yngre medlemmarna som står för nytänkandet men att många inte vill vara med och genomföra sina tankar och idéer. De som vill vara med i det praktiska arbetet vill ofta ha ersättning för nedlagt arbete. Föreningarna har också svårt att få med föräldrarna till de yngre spelarna i det praktiska arbetet. Föreningarna har en framtidstro men tycker att det är oroande att så få yngre inte vill ställa upp för sin förening när det gäller att genomföra sina idéer.

Idag genomförs det praktiska arbetet av många pensionärer och föreningarna är tvungna att få in yngre krafter för att verksamheten skall fortgå. Enligt teorin kan styrelsen i en förening göra sina medlemmar passiva och denna tanke har Töreboda IK haft funderingar kring när det gäller att inte kunna engagera de yngre. Karlsborgs BK har märkt att medlemmarna har blivit mer passiva än tidigare och de kommer inte med något nytänkande. Denna passivitet har framtingat att det är samma personer som finns med i styrelsen som också är tränare i verksamheten. Därför finns planer på att slå ihop två fotbollsföreningar i Karlsborg för att de som enbart vill vara tränare skall kunna vara detta.

Tidaholms G&IF tycker att det är lättare att engagera medlemmarna till punktinsatser än uppdrag som sträcker sig över en längre tid.

Föreningarna upplever att politikerna i kommunerna ser positivt på föreningarnas arbete. Töreboda IK har ett mycket gott samarbete med sina kommunpolitiker och träffar dessa en gång per år och pratar då om fotbollsföreningens verksamhet vilket de är mycket nöjda med. Karlsborgs BK och Tidaholms G&IF önskar att de hade en kontinuerlig dialog med politikerna för att bl.a. få in ungdomar tidigt i verksamheten för att förebygga alkohol och drogmissbruk. Arbetsgruppen för social ekonomi påtalar i sin rapport att ekonomisk verksamhet kan ha sociala mål och drivkrafter. När det gäller större investeringar som att anlägga en konstgräsplan eller belysning till anläggningen vill de att kommunernas politiker är med och bistår med pengar så att verksamheten kan utvecklas.

I teorin har jag tagit upp att arbetsgruppen för social ekonomi i sin redovisning har funderingar kring om social ekonomi kan vara en egen sektor som den offentliga och privata är. Gruppen har diskuterat, om den sociala ekonomin kan vara självfinansierad i framtiden och vill ha en fortsatt diskussion om detta. När jag diskuterade frågan om självfinansiering så svarade de fyra föreningarna att det skulle innebära katastrof för verksamheten. Om detta skulle bli verklighet skulle föreningarna tvingas att höja olika slags avgifter. Det skulle innebära att många fick avstå från att vara med i föreningarnas verksamhet och kan leda till ett större utanförskap. Det har påpekats i teoriavsnittet att föreningarna måste ha en bra nivå på olika avgifter för att många skall kunna vara med i verksamheten.

Tibro AIK FK har redan fått sänkta bidrag till ungdomsverksamheten och får redan idag sköta en del arbeten som kommunen skulle göra. Töreboda IK påtalar också att de redan idag får göra motprestationer för bidraget de får från kommunen bl.a. sköter de anläggningen på söndagar då kommunen inte har någon anställd i tjänst. Tidaholms G&IF äger sin egen anläggning och tycker att det redan idag är höga kostnader för anläggningen trots att de får ett anläggningsbidrag av kommunen.

Arbetsgruppen för social ekonomi påtalar i sin rapport att kunskaperna i föreningskunskap har försämrats och speciellt bland de yngre. De föreningar som intervjuats har samma uppfattning och det kan vara en orsak till att många inte vill ta på sig styrelseuppdrag. Bland de jag intervjuat är det Karlsborgs BK, Tibro AIK FK och Tidaholms G&IF som har de största problemen att rekrytera personer till styrelsen. Töreboda IK har inte haft några problem med sin rekrytering eftersom de som är med i styrelsen idag har varit med i många år och upplever sig som ett sammansvetsat team. Krångliga skatteregler och kunskaper i vad personligt ansvar innebär är också en anledning till att det är svårt att rekrytera personer till styrelsen och denna uppfattning finns i Tibro AIK FK.

Karlsborgs BK har haft otur att deras kassör hoppade av uppdraget och där har ordföranden i föreningen fått ta på sig denna roll under en övergångstid. Tidaholms G&IF har valt att ha två personer som delar på ordförandeskapet eftersom det inte gick att hitta en person som ville ta på sig denna uppgift.

Sponsorernas inställning har förändrats under de sista åren tycker Tidaholms G&IF och Tibro AIK FK. Föreningarna upplever att de inte är lika givmilda som tidigare. En anledning till detta är att i Tidaholm som jag tidigare skrivit finns det två lag i samma serie. Töreboda IK har en fortsatt bra uppbackning av sina sponsorer speciellt bland småföretagarna i Töreboda. Karlsborgs BK har inte arbetat aktivt med sponsorer. Alla fyra föreningarna har en sponsorgrupp som besöker olika företag och informerar positivt om föreningens verksamhet.

Arbetsgruppen för social ekonomi skriver att det blir vanligare att föreningar idag finansierar sin verksamhet med kommersiella intäkter. Töreboda IK säger att de mer och mer börjar efterlikna näringslivet. Styrelsemötena handlar till största delen om ekonomi. De tre andra säger att de inte efterliknar näringslivet och Tibro AIK FK och Tidaholms G&IF är mycket bestämda på den punkten.

Ideella arbetsinsatser ökar enligt teorin, när jag ställt denna fråga till de fyra föreningarna har jag fått skilda svar. Det är enbart Tibro AIK FK som anser att antalet ideella timmar har ökat. Denna förening har tre olika ideella arbetsgrupper som arbetar aktivt året runt för att få in intäkter till föreningens verksamhet. De tre övriga föreningarna anser att de lägger ner samma antal ideella timmar som tidigare. Karlsborgs BK betonar att det är färre medlemmar som står för de ideella timmarna mot tidigare alltså får en del medlemmar lägga ner mer tid än tidigare.

6 Slutsatser

Kapitlet summerar analysdelen och presenterar mina slutsatser. Jag presenterar också de reflektioner som har uppstått under arbetets gång samt förslag till vidare studier.

I uppsatsens bakgrund presenterade jag att vårt föreningsliv är unikt och att föreningslivet utvecklas mer än någonsin. Social ekonomi består av ett trepartsförhållande mellan ideell, offentlig och privat sektor och detta begrepp har funnits med när jag formulerat syftet för uppsatsen. Detta trepartförhållande har jag mött i alla de fyra fotbollsföreningar som jag intervjuat. Den ideella sektorn med alla de arbetstimmar som medlemmar i föreningarna lägger ner på sin fritid. Offentliga sektorn genom det stöd och bidrag som stat och kommuner delar ut till dessa föreningar som bland annat anläggningsbidrag och bidrag till ungdomsverksamhet. Den privata sektorn är den affärsverksamhet som föreningarna driver för att täcka sina kostnader som loppmarknader, möbelauktioner, pappersinsamling och bilbingo. Jag har också kommit fram till att få in medel utöver det offentliga stödet är ofta en förutsättning för att verksamheten ska fungera.

En aktivitet som har stärkt föreningarnas kassa under många år har varit försäljning av bingolotter. Här har försäljningen minskat under de sista åren och än mer nu när programmet flyttat till TV 4+. De fyra föreningarna måste därför hitta andra intäktskällor för att kompensera bortfallet från lottförsäljningen.

Jag har vidare skrivit i bakgrunden att den ideella sektorn skapar arbetstillfällen för människor som annars skulle stå utanför arbetsmarknaden. Detta påstående har jag också fått svar på under mina intervjutillfällen. De föreningar som bedriver fotboll på serienivå har alla anställda genom lönebidrag. Föreningarna skulle inte klara av sin verksamhet utan dessa personer samt att den lönebidragsanställda får ett meningsfullt arbete i gemenskap med andra.

Jag har fått den uppfattningen att föreningarna i stort sett är nöjda med de bidrag som de får från kommun och stat. Men jag har sett en tendens till att föreningarna som hyr sin anläggning av kommunen får göra motprestationer trots att de betalar hyra. Ingen av föreningarna söker aktivt EU-medel eller från privata fonder. Orsakerna till detta kan vara att det krävs mer arbete och mer kunskap från föreningarnas sida än om de ansöker lokalt.

Föreningarnas uppfinningsrikedom på att få in intäkter är mycket stort och de lägger ner mycket engagemang och tid på stora evenemang som inte bara sker en gång utan flera gånger per år som exempelvis pappersinsamling och bilbingo. De har en positiv syn på föreningens ekonomi. Om föreningen går med minusresultat ett år finns det fortfarande reserver att ta av. Det finns också en stor uppfinningsrikedom när det gäller att sänka kostnader.

Den förening som driver sin egen anläggning har svårt att komma ifrån kostnader som el, vatten, försäkring, skötsel av byggnader och gräsytor. Det krävs mycket ideellt arbete för att få denna verksamhet att fungera.

Att rekrytera personer till styrelsearbete är svårare idag än tidigare. Några tänkbara förklaringar till detta kan vara att personer idag har sämre föreningskunskaper, krångliga skatteregler, bristande intresse för styrelsearbete samt innebörden av det personliga ansvaret. Ett sätt att lösa ordförandeskapet är att låta två personer dela på arbetet samt att de också kan

stötta varandra i olika frågor. Jag har också fått fram att det är lättare för styrelsen att be om hjälp när det är fråga om punktinsatser än uppdrag som sträcker sig över längre tid.

Arbetsgruppen för social ekonomi har haft diskussioner om självfinansiering av ideella föreningar, detta skulle innebära katastrof för verksamheten. Självfinansiering av verksamheten innebär att föreningarna kan tvingas att höja avgifter vilket kan ge svårigheter att rekrytera nya medlemmar samt behålla de gamla. Redan idag har två av de fyra föreningarna det svårt att få intäkterna att täcka kostnaderna trots kommunala och statliga bidrag.

Föreningarna finansierar inte sin kärnverksamhet med kommersiella intäkter utan alla aktiviteter som ger intäkter genomförs med ideella insatser.

Sponsorerna är inte lika givmilda idag som tidigare. De vill gärna se resultat och synas i större sammanhang som exempelvis TV.

Antalet ideella timmar har bara ökat hos en av de fyra föreningarna annars är antalet timmar oförändrade. Föreningarna ser idag att det är färre personer som gör ideella insatser än tidigare och de som är eldsjälur får göra fler timmar än tidigare för att verksamheten skall gå ihop.

6.1 Eegna reflektioner

En av de viktigaste reflektioner jag gjort under arbetets gång är att de föreningsmänniskor jag intervjuat har varit mycket positiva till sin verksamhet och försöker att se ljust på framtiden. Men jag upplever att de fyra föreningarna ser en dyster bild framför sig om de inte kan engagera yngre medlemmar att arbeta aktivt i föreningen. De yngre kommer med tankar och idéer men vill att andra skall genomföra dessa. Detta är säkert inte unikt för bara de fyra fotbollsföreningar som är med i denna uppsats utan är ett problem som jag själv känner igen från den förening som jag är med i. Jag tycker att denna uppsats kan vara till stor nytta för andra föreningar när de diskuterar sin framtida verksamhet och speciellt frågorna om förändrade förutsättningar i samhället och hur de påverkar dagens föreningar.

När jag arbetat med denna uppsats har jag mött eldsjälur som brinner för sin verksamhet och de har många tankar och idéer om hur verksamheten skall drivas i framtiden trots att det finns en hel del mörka moln på himlen.

6.2 Förslag till vidare studier

Under uppsatsens gång har jag sett följande som skulle vara intressant att undersöka:

* Att göra om denna undersökning om 10 år, för att se hur dessa fyra föreningar bedriver sin verksamhet då.

* Hur engagera de yngre och deras föräldrar i morgondagens föreningsliv?

* Hur går rekryteringen till för att få personer att ta uppdrag i en förenings styrelse samt vilka krav som ställs på en individ som skall arbeta i en förenings styrelse?

6.3 Tack

Till sist vill jag rikta ett stort tack till följande personer och föreningar som har bidragit till min studie.

* Mona Carlsson, min mamma: För inspiration och ett starkt engagemang kring uppsatsen.

* Respondenter: För att ni tog er tid och kom med många givande tankar och idéer och bra svar som gjorde studien möjlig.

* Fredrik Lundell och Marianne Kullenwall: Mina handledare som har bidragit med vägledning under uppsatsens gång.

* Opponenterna: För värdefull feedback under arbetets gång.

Källförteckning

Böcker

Bergqvist, U (2005) *Första Föreningsboken*. Stockholm: Bilda förlag.

Kurtson, S (2001) *Sök projektpengar*. Stockholm: Bilda förlag.

Olander, H (1999) *Stora Föreningshandboken*. Stockholm: Hjalmarson och Högberg.

Hemström, C (2005) *Bolag, föreningar och stiftelser*. Stockholm: Norstedts Juridik.

Hvarfner, E o Wallgren, L (2007) *Föreningsguiden Tidaholms kommun*. Tidaholm: Kultur- och fritidsnämnden.

Eriksson, J o Svensson, U (2002) *Idrottsföreningar*. Näsviken: Björn Lundén, Information AB.

Lundén, B o Lindblad, J (2006) *Ideella föreningar skatt, ekonomi, juridik*. Näsviken: Björn Lundén Information AB.

Rabe, G (2006) *Skattelagstiftning 06:2*. Stockholm: Norstedts Juridik.

Regeringskansliet/Kulturdepartementet (1999) *Social ekonomi-en tredje sektor för välfärd, demokrati och tillväxt?* Stockholm: Norstedts tryckeri AB.

Ståhlberg, U (2006) *Att söka bidrag till en förening*. Kikkuli förlag.

Artiklar

Persson, F (2007-06-26) *Kartläggning av svensk fotboll*. Svenska Dagbladet.

Einarsson, T o Wijkström, F (2002) *Från nationalstat till näringsliv*: Handelshögskolan Stockholm.

Hemsida

www.toreboda.se (hämtad 080421)

www.tibro.se (hämtad 080421)

www.karlsborg.se (hämtad 080421)

Intervjuer – Muntliga källor

Pia Ström och Zenita Brutho, båda ordförande i Tidaholms G&IF, 25/6 och 29/8 2007.

Knut-Åke Carlsson, f.d kassör i Tibro AIK FK, 18/4 och 12/9 2007.

Dan Bengtsson, ordförande i Karlsborgs BK, 12/4 och 19/9 2007.

Gunnar Welin, kassör i Töreboda IK, 23/4 2007.

Jan-Erik Gustavsson, ordförande i Töreboda IK, 12/9 2007.

Bilaga 1 Intervjufrågor

Vad har föreningen för intäkter?

Får ni bidrag och i så fall för vad och från vem?

Är det några intäkter som kommer att minska för föreningen?

Vad har föreningen för kostnader?

Betalar ni ersättning till domare?

Betalar ni hyra för er anläggning?

Betalar föreningen ersättning till fotbollsspelare och tränare?

Får styrelseledamöter eller andra som arbetar ideellt någon ersättning?

Har föreningen några anställda om i så fall hur avlönas dessa (ex. lönebidrag, hjälp via arbetsförmedling eller annan myndighet)?

Har föreningen några ekonomiska problem? Hur löser ni detta?

Kassörens ansvarsområde

Ställer föreningen några krav på kassörens kunskaper när det gäller ekonomi?

Har kassörens arbete förändrats om du jämför med för 5 år sedan?

Hur tror du att kassörens arbete kommer att förändras i framtiden?

Hur sker den löpande kontakten med föreningens revisorer?

Bedriver föreningen näringsverksamhet?

Hur har förutsättningarna för mindre fotbollsföreningar förändrats?

Samarbetar ni med några andra föreningar för att få in intäkter till er verksamhet? Om samarbetet förändras, hur påverkar det er verksamhet?

Pågår det något projekt och vad är syftet med detta? Om det pågår ett projekt, har det varit svårt att göra ansökan för att få pengar beviljade?

Ställer medlemmarna större krav på nytänkande idag för att få verksamheten att fungera?

Är det svårt att engagera styrelsen och medlemmarna att arbeta ideellt i föreningen?

Är kommunens politiker positiva till föreningens idrottsverksamhet och på vilket sätt stöttar de föreningen?

Det finns diskussioner om att föreningar ska bli mer självfinansierade. Det kan innebära att kommunala och statliga bidrag minskar eller upphör. Hur ser ni på detta?

Är det svårt att rekrytera nya styrelseledamöter och framförallt till ordförandeposten?

Har sponsorernas inställning till er verksamhet förändrats?

Idag förekommer det allt mer att föreningar finansierar sin kärnverksamhet med kommersiella intäkter, börjar ni att efterlikna näringslivet mer och mer för att få verksamheten att gå ihop?

Har antalet timmar ideellt arbete ökat i omfattning?

